

3. Historie bádání na sídlištích HK

Historický objev J. Wankela v jeskyni Býčí skála uvedl existenci moravského halštatu v povědomí odborné veřejnosti zcela excelentně již v roce 1872. Jeho význam je podrobně v celoevropském měřítku zhodnocován až v současnosti. Následující průkopy terénně nápadných velmožských mohyl, mezi nimiž byla i eponymní lokalita Hlásnica u Horákova, proběhly již v 2. pol. 19. stol. a 1. pol. 20. stol. a přinesly mnoho znamenitých objevů. Tento zrod poznání moravského halštatu byl již podrobně popsán, a proto není znovu předkládán (*Nekvasil 1993, 334*).

První výzkumy, které byly prováděny na sídlištích HK, jsou datovány do poslední čtvrtiny 19. stol. a probíhaly až do druhé světové války. Šlo o pionýrské výkopy s různou kvalitou a úrovní provedené dokumentace. Celá plejáda zkoumaných lokalit tohoto období je podrobně zhodnocena v shrnujících přehledech (*Podborský 1970, 8*) a (*Vitula 1986, 9*).

Důležitý přelom v přístupu k terénním výzkumům, nyní již školených archeologů, nastal po druhé světové válce. Pro HK je příznačný značný zájem o sídliště. Jsou to pozdně halštatská hradiště a nížinná opevněná a neopevněná sídliště.

Vedle drobnějších výkopů bylo provedeno několik větších odkryvů, které se staly základem současné úrovně náhledu na rovinná sídliště HK. Cíleně byly započaty pracovníky Prehistorického ústavu UJEP v Brně větší záchranné výzkumy rovinných sídlišť HK na Znojemsku v Těšeticích „Vinohradech“ (F. Kalousek, V. Podborský), v Bezkově (V. Podborský) a menší výzkum v Prosiměřicích (R. M. Pernička). Jedinný dosud systematický a největší výzkum rovinného sídliště HK byl uskutečněn v Těšeticích „Sutnách“, který probíhá až do současnosti (V. Podborský, P. Koštuřík, E. Kazdová, J. Kovárník). Na Brněnsku provedla pobočka AÚ větší výzkumy v Brně – Řeckovicích (R. Tichý) a Brně – Králově Poli (J. Nekvasil). Velký záchranný výzkum byl uskutečněn znovu v Těšeticích „Sutnách“ (V. Podborský). Významný záchranný výzkum opevněného dvorce probíhal v Kuřimi (Z. Čižmář). Řada větších záchranných výzkumů nebyla dosud publikována, a proto nejsou v tomto přehledu uvedeny.

4. Geografické rozšíření HK

HK je rozšířena v ČR pouze na území jižní Moravy. Její název, zavedený J. Böhmem (*Böhm 1941, 367*), je dnes již zcela ustálen mezi domácími i zahraničními badateli. Geograficky lze vyčlenit její hranice takto. Na severu sousedí HK s platěnickou kulturou, která náleží do oblasti velkého lužického kulturního komplexu. Vyškovská brána je přirozenou dálkovou cestou jedné z větví jantarové stezky, jež procházela Moravou. Tato severní hranice je jedinným územím HK, které přechází bez přirozeného předělu v jinou kulturu. Mezi oběma kulturami probíhá hranice na Vyškovsku a Brněnsku na linii obcí Pozořice – Viničné Šumice – Rousínov – Letonice – Staré Hvězdlice (*Nekvasil 1962, 143*). Další přirozená severo-jihní spojnice vede údolím řeky Svitavy. Severní hranice HK zde leží na jižní hranici Boskovické brázdy severně od Kuřimi. Západní hranice HK je přirozeně tvořena východním předhůřím Českomoravské vrchoviny. Jižní hranici tvoří přírodní předěl – řeka Dyje, jež je na několika místech na Znojemsku lokálně překračována. Zůstává otevřenou otázkou existence samotné